

LÄNSRÄTTEN I
STOCKHOLMS LÄN

DOM
2008-07-10
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
12957-08
12971-08
Rotel 224

KONKURRENSVERKET	
2008 -07- 1 1	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

SÖKANDE

Seniorgården Aktiebolag, 556359-9082

Ombud: Advokaten Joakim Lavér och jur.kand. Olof Larsberger
Linklaters Advokatbyrå AB
Box 7833
103 98 Stockholm

MOTPART

Norrtälje kommun
Box 800
761 28 Norrtälje

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

DOMSLUT

Länsrätten bifaller ansökan om överprövning och förordnar att upphandlingarna får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att Besqabs anbud förkastas.

Länsrättens interimistiska beslut den 19 juni 2008 upphör härigenom att gälla.

Dok.Id 347916

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: lansrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND

Norrtälje kommun har genomfört två upphandlingar, Äldreboende Granparken med referensnummer KS 07-1688 och Äldreboende Solbacka med referensnummer KS 07-1687. Tilldelningsbeslut i båda upphandlingarna fattades den 10 juni 2008.

Efter yrkande av Seniorgården Aktiebolag (Seniorgården) har länsrätten den 19 juni 2008 beslutat att med stöd av 16 kap. 2 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, förordna att Norrtälje kommun inte får avsluta upphandlingarna innan något annat har beslutats.

YRKANDEN M.M.

Seniorgården yrkar i första hand att upphandlingarna får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att företaget Besqab Projekt och Fastigheter AB (Besqab) utesluts från fortsatt deltagande i upphandlingarna. I andra hand yrkar Seniorgården att upphandlingarna ska göras om.

Norrtälje kommun bestrider bifall till Seniorgårdens ansökan om överprövning.

Till stöd för sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Bakgrund

Seniorgården: Upphandlingarna sker i form av öppna upphandlingar och rör försäljning, exploatering och uthyrning av två fastigheter i äldreboendesyfte. Av förfrågningsunderlagen framgår att det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet kommer att antas utifrån funktionalitet och hyresnivå. Enligt vad som vidare framgår av punkten 3.10 i förfrågningsunderlagen är grund-

förutsättningen för området funktionalitet att samtliga ska-krav i Lokalbehovs- och funktionsprogrammet är uppfyllda. Förutom Seniorgården deltog Besqab och fyra ytterligare företag i upphandlingen Granparken och ytterligare fem företag i upphandlingen Solbacka. Anbudet från de övriga fyra respektive fem företagen kvalificerades inte på grund av otillåten reservation respektive bristande ska-kravsuppfyllelse beträffande krav i Lokalbehovs- och funktionsprogrammet. Norrtälje kommun beslutade att tilldela kontrakten till Besqab.

Bredd på korridorer

Seniorgården: Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska korridorer medge in- och utpassage från lägenheterna utan hinder. Vidare ska korridorerna medge att personer i rullstol kan mötas. Av Besqabs ritningar över tilltänkta byggnader framgår att korridorerna i respektive länkbyggnad har en bredd om 1,6 meter. Måttet 1,6 meter utgör ett minimimått för möte enligt handikappföreskrifterna i Bygg ikapp handikapp som utgör en del av förfrågningsunderlagen. Besqabs anbud innebär dock i denna del att i de fall korridorer är försedda med exempelvis ledstänger, radiatorer och fönsterbänkar så finns det inte utrymme för möte i rullstol. Därmed uppfyller inte Besqabs anbud aktuellt krav.

Norrtälje kommun: Rekommendationerna i Bygg ikapp handikapp är 1,6 meter för möte i korridor med rullstolar, men anger även att 1,5 meter är ett vanligt förekommande mått som ger möjlighet att mötas. Det finns inte heller något krav på att detta mått inte i något avseende får inskränkas för en enstaka radiator eller dylikt, liksom det även ska noteras att en handledare placerad på 90 centimeters höjd på en vägg inte inskränker på breddmåttet för att möjliggöra ett möte mellan rullstolar. Standardmått för rullstol är mellan 55-56 centimeter i bredd.

Seniorgården: I Bygg ikapp handikapp anges följande. "Bredden 1,50 m, som är ett vanligt mått för korridorer, ger smala rullstolar möjlighet att mötas." Kravet i Lokalbehovs- och funktionsprogrammet, att korridorerna ska medge att personer i rullstol kan mötas, måste dock granskas utifrån vilka övriga krav på dimensionering som ställts. I Lokalbehovs- och funktionsprogrammet anges även att utrymmena ska vara dimensionerade för rullstolar med vänddiameter 1,5 meter. Som framgår av Bygg ikapp handikapp är de rullstolar som har sådan vänddiameter av typen "eldriven rullstol för begränsad utomhusanvändning" och bredden 1,6 meter anges för möte mellan två rullstolar av denna typ. Med beaktande av dels minimimåttet för ett sådant möte, dels behovet av radiatorer, ledstänger m.m., har anbudsgivarna haft att dimensionera korridorerna med en bredd överstigande 1,6 meter. I Bygg ikapp handikapp anges att "radiatorer placeras så att de inte inkräktar på nödvändiga manöverytor för personer i rullstol". I Besqabs förslag inkräktar radiatorer på flera ställen i korridorerna.

Seniorgården: Under rubriken "Entréer och dörrar" finns angivet att "utrymmena skall vara dimensionerade för rullstolar med vänddiameter på 1,5 m". Detta för att medge inpassage och manöverytor genom entrén för elektriska utomhusrullstolar, som avses och laddas i det angivna rullstolsförrådet på entréplanet. Detta med avseende på att elektriska utomhusrullstolar ej ska användas inomhus och normalt ej köras i korridorerna. Möten med denna typ av rullstolar är med andra ord normalt ej förekommande i övriga delar av byggnader än entrén, vilka därmed ej heller behöver vara dimensionerade för detta. Vad sedan beträffar radiatorers placering är det inte heller i något fall klarlagt att dessa nödvändigtvis inkräktar på de 1,6 meter som korridorbredden anges till. En enstaka och begränsad inskränkning av breddmåttet i en korridor ska inte betraktas som ett hinder som omöjliggör ett möte mellan rullstolar. En korridors hela utsträckning ska inte betraktas som en nödvändig manöveryta. Besqabs anbud uppfyller de ställda kraven i förfrågningsunderlaget i denna del.

Tvättstuga

Seniorgården: Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska väl samlade boendegrupper ha tillgång till en tvättstuga. Besqabs anbud beträffande Solbacka innebär en tvättstuga för fyra boendegrupper. Dessa boendegrupper kan inte anses väl samlade eftersom förslaget innebär att man tvingas passera entréhallen på vägen från tvättstugan till boendegrupperna med de smittorisker detta innebär. Norrtälje kommun har självt gjort bedömningen att förslag som endast inkluderar ett utrymme för tvätthantering per plan inte uppfyller aktuellt ska-krav i Lokalbehovs- och funktionsprogrammet. I samband med utvärderingen upprättade kommunen förteckningar över brister i inkomna anbud. Som framgår av förteckningarna har Norrtälje kommun, beträffande anbudsgivarna Omniagruppen, Peab och Råfast bl.a. angivit: ”Endast ett utrymme för tvätthantering per plan. Enligt funktionsprogrammet ska det finnas möjlighet att hantera tvätt inom varje boendeenhet”. Besqabs anbud beträffande Solbacka uppfyller således inte aktuellt krav.

Norrtälje kommun: Vid tvätt av textilier med smittrisk ska i första hand hantering av tvätt ske i den boendes egen tvättmaskin i den enskilda lägenhetens hygienrum. Den i Besqabs anbud beskrivna väl samlade boendegruppen, dess utformning och beskaffenhet, understödjer personalens infektionsförebyggande arbetssätt enligt de vårdhygieniska principerna. Smittrisker är ett allmänt problem som måste hanteras i verksamheten och inte ett specifikt problem vid passering av entréhallen. Bedömningen av vad en väl samlad boendegrupp är varierar beroende på om den är samlad i sin planlösning och funktionalitet, eller kan bedömas vara ”mer utspridd” i sin planlösning och därigenom icke funktionell. Detta ska därtill bedömas med hänsyn till de aktuella funktioner som ska samutnyttjas mellan boendegrupperna. I de fall där kommunen valt att anmärka på anbuds uppfyllelse av kraven för tvätthanteringen, har dessa ej uppfyllt kraven för funktionalitet för

alla de berörda boendegrupperna. Vad som kommunen i sammanställningen över ej uppfyllda ska-krav i funktionsprogram angett som en sammanfattande kommentar, är att varje boendegrupps möjlighet att hantera tvätt ej uppfylls på ett funktionellt sätt, utan har brister som t.ex. kan handla om för långa avstånd, olämplig placering, passage genom annan boendegrupp eller dylikt. I Besqabs anbud finns en väl fungerande samverkan och begränsade avstånd mellan boendegrupperna varför det kan anses utgöra väl samlade boendegrupper som uppfyller de ställda kraven. Besqabs anbud uppfyller därmed de ställda kraven i förfrågningsunderlaget i denna del.

Expedition

Seniorgården: Under anbudsprocessen hade anbudsgivarna möjligheter att ställa frågor till Norrtälje kommun. Bl.a. följande fråga ställdes: "Var ska expedition och sköljrum finnas och placeras?" Norrtälje kommun gav följande svar: "Varje boendegrupp måste ha egen tillgång till sköljrum och en expedition med minst en arbetsplats inom boendegruppen." Detta krav är inte uppfyllt i Besqabs anbud beträffande Granparken.

Norrtälje kommun: Det framgår av Lokalbehovs- och Funktionsprogrammet att vissa personalutrymmen kan vara gemensamma under de angivna förutsättningarna. I Lokalbehovs- och funktionsprogrammet under rubrik "Boendeplan" anges följande. "Våningsplanen bör vara uppdelade i parvisa eller upp till fyra väl samlade boendegrupper med 8 lägenheter, där varje grupp har sina egna gemensamma utrymmen för måltider och samvaro samt erforderliga verksamhetsutrymmen för personalen. Arbetsrum och vissa verksamhetsutrymmen för personalen kan vara gemensamma för dessa boendegrupper, men passage ska ej behöva ske genom någon av de enskilda boendegrupperna för att nå dessa utrymmen". Vidare anges under rubrik "Personalutrymmen", underrubrik "Expedition", följande. "Skall kunna inrymma 2 arbetsplatser samt 5-6 sittplatser." Vad som på den an-

givna frågan besvarats är att varje boendegrupp ska ha tillgång till skölj samt expedition med minst en arbetsplats för varje boendegrupp. Besqab har i sitt anbud på Granparken skapat en lösning där expedition kan delas mellan två väl samlade boendegrupper, vilket av upphandlande enhet har ansetts vara en välfungerande lösning. Om formuleringen i kommunens svar blivit otydlig finns möjlighet för anbudsgivare att be om förtydliganden under anbudstiden. Vad Seniorgården vill göra gällande innebär att kraven skulle ha skärpts gentemot förfrågningsunderlaget, vilket i så fall borde ha påtalats och ifrågasatts.

Seniorgården: Seniorgården gör inte gällande att kraven härvid skulle ha skärpts gentemot förfrågningsunderlagen. Det av Norrtälje kommun givna svaret utgör endast ett förtydligande om att expeditionen inte utgör något sådant verksamhetsutrymme som kan vara gemensam för flera boendegrupper. Norrtälje kommuns svar var klart och tydligt, varför en ytterligare kompletterande fråga i denna del hade varit överflödig.

Norrtälje kommun: Kommunen kan i efterhand tillstå att meningen eventuellt kan misstolkas, men den ska därmed inte heller utgöra underlag för uteslutning från utvärderingen. Seniorgården har inte uteslutits från utvärderingen på grund av detta krav och har därmed inte heller diskriminerats i förhållande till Besqabs. Besqabs anbud uppfyller de ställda kraven i förfrågningsunderlaget i denna del.

Avstånd mellan handikapparkering och huvudentré

Seniorgården: Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska angöring och handikapparkering med två platser kunna ske inom tio meters avstånd från huvudentré. Av en ritning över Besqabs förslag avseende Granparken framgår att avståndet mellan handikapparkeringen och huvudentrén är cirka

15 meter. Besqabs anbud beträffande Granparken uppfyller således inte aktuellt krav.

Norrtälje kommun: I denna upphandling av ”Blockförhyrning avseende platser för äldre i särskilt boende”, som kan jämföras med upphandlingen av en funktionsentreprenad, handlar det i sak om att anbudet utöver de handlingar som i förfrågningsunderlaget anges ska ingå i anbudet, även redovisar att anbudet har alla möjligheter att slutligen uppfylla alla ställda krav, samt att inga reservationer eller villkor ställts mot att uppfylla de krav som förfrågningsunderlaget anger. Det måste i detta perspektiv bedömas huruvida möjligheten att uppfylla ett krav kan ske med eller utan tillkommande kostnader eller på annat sätt medföra ekonomiska konsekvenser. Det måste även ställas i relation hur långtgående påverkan av en ändring skulle bli i projektet. Handikapparkeringen i Besqabs anbud har av kommunen godtagits då det kan bedömas fullt möjligt att utan tillkommande kostnader eller betydande ingrepp kunna omdisponera denna för att tillgodose kravet. Besqabs anbud uppfyller därmed de ställda kraven i förfrågningsunderlaget i denna del.

Seniorgården: Det upphandlingsrättsligt relevanta är huruvida en anbudsgivare vid utvärderingstillfället uppfyller samtliga ska-krav. Norrtälje kommun har inte haft rätt att i efterhand frångå ställda ska-krav. Sådant förfarande strider mot såväl likabehandlingsprincipen som förutsägbarhetsprincipen.

Medicin- och värdeskåp, ljudabsorberande takyta, halksäker plastmatta i våta utrymmen, sprinklers, handledare i korridorer samt förhöjd temperatur

Seniorgården: I punkten 9.2 ”Div inredning”, återfinns under rubriken ”Lägenheter” bl.a. ”Medicinskåp och värdeskåp”. Detta innebär ett krav på

att varje lägenhet ska vara utrustad med medicinskåp och värdeskåp. Besqabs anbud inkluderar överhuvudtaget inte några uppgifter om medicinskåp och värdeskåp. Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska ljudabsorberande takyta utföras i gemensamma utrymmen, tvättstuga och kommunikationsutrymmen. I teknikbeskrivningarna i Besqabs anbud, under rubriken "Undertak", anges: "Monteras främst i korridorstråk. Lokala försänkningar kan förekomma." Vidare, i punkten 7, "Rumsbeskrivning", anges beträffande samtliga utrymmen: "Tak: Målat". Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska i våta utrymmen läggas halksäker plastmatta. I Besqabs teknikbeskrivningar anges beträffande lägenheternas hygienutrymmen och RWC: "Golv: Våtrumsmatta halksäker." Motsvarande skrivning finns dock inte beträffande sköljrum, tvätt och WC/dusch personal. Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska lägenheter liksom gemensamma utrymmen ha sprinklers. Besqabs teknikbeskrivningar inkluderar överhuvudtaget inte några uppgifter om sprinklers. Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska korridorer ha handledare på ena sidan. Av Besqabs teknikbeskrivningar framgår att Besqabs anbud endast inkluderar handledare beträffande korridorerna i boendetrymmena men inte beträffande korridorer i andra utrymmen. Enligt Lokalbehovs- och funktionsprogrammet ska lokalerna ha en förhöjd temperatur som är anpassad för äldre människors behov, minimum 22 grader. Ytterligare förhöjd temperatur i lägenheternas hygienrum ska vara minimum 24 grader. Besqabs teknikbeskrivningar inkluderar överhuvudtaget inte några uppgifter om temperatur i lokalerna. Av detta följer att Besqabs anbud inte uppfyller aktuella krav.

Norrtälje kommun: Seniorgården gör gällande att olika inredningsfunktioner och tekniska funktioner ej beskrivs i Besqabs anbud och att av detta följer att anbudet ej uppfyller ställda krav. Detta kan ej förutsättas genom ett utelämnande av beskrivning om de aktuella funktionerna, såvida det inte framställts som en reservation mot det ställda kravet i förfrågningsunderlaget. Inga krav ställs i förfrågningsunderlaget på att en redovisning av inred-

ningsfunktioner och tekniska funktioner ska bifogas anbudet. Kommunen finner inte att Besqabs anbud innehåller reservationer mot de ställda kraven i förfrågningsunderlaget, varför detta ska kunna förutsättas tillgodoses inom ramen för projektavtalets villkor.

Seniorgården: Norrtälje kommun har haft att utvärdera anbuden utifrån deras faktiska innehåll. Vid bedömningen om ett visst anbud uppfyller samtliga ställda ska-krav har det knappast funnits utrymme för kommunen att "förutsätta" att så är fallet beträffande vissa krav med mindre än att uppgifter härom återfinns i själva anbudet. Här är det inte fråga om att inkomma med någon "redovisning av tekniska funktioner"; den för utvärderingen relevanta frågeställningen är istället huruvida det av anbudet ifråga framgår att ställda krav faktiskt tillgodoses i aktuellt förslag. Detta faller tillbaka på de grundläggande principerna för upphandling. Har en upphandlande enhet uppställt vissa givna ska-krav ska anbudsgivarna kunna vara förvissade om att anbudet ifråga måste uppfylla dessa krav för att kunna bli godkänt och att anbudsgivarna därtill behandlas lika i detta avseende. Därtill ska framhållas att Norrtälje kommun, vid utvärderingen, gjort bedömningen att utelämnande av uppgifter utgör bristande ska-kravsuppfyllelse. Beträffande Peabs anbud har Norrtälje bl.a. angivit "Uppgifter saknas vad gäller invändiga golv- och väggbeklädnader". Peab utslöts eftersom dess anbud inte uppfyllde ska-krav i Lokalbehovs- och funktionsprogrammet. Norrtälje kommun har till viss del uppenbarligen grundat denna bedömning på det förhållandet att Peab utelämnat vissa uppgifter. Att inte bedöma Besqabs utelämnande av uppgifter på motsvarande sätt strider mot likabehandlingsprincipen. Vidare ska noteras att Besqab, beträffande uppgift om exempelvis hiss, i teknikbeskrivningarna angivit "Enligt Lokalbehovs- och Funktionsprogram". Sådan kommentar framstår som överflödigt för det fall det ska förutsättas att samtliga utelämnade uppgifter beträffande ställda ska-krav omfattas av Besqabs anbud.

Norrtälje kommun: Anbudsgivarna måste självklart kunna vara förvissade om att anbudet ifråga måste uppfylla de krav en upphandlande enhet uppställt, för att kunna bli godkända och att anbudsgivarna därtill behandlas lika i detta avseende. Det utgör även grunden i det kontrakt som upprättas mellan parterna och som ska säkerställa att anbudsgivaren/leverantören har uppfyllt alla ska-krav när projektet är färdigställt och hyreskontraktet slutligen ska undertecknas. Som det framgår av förfrågningsunderlagets punkt 2.7. Handlingars rangordning, gäller följande. Kontraktshandlingarna kompletterar varandra. Om kontraktshandlingarna skulle visa sig vara motsägelsefulla i något avseende gäller de, om inte omständigheter uppenbarligen föranleder annat, sinsemellan i följande ordning: 1. Skriftliga ändringar i eller tillägg till avtal vilka skriftligen godkänts av båda parter 2. Avtal 3. Förfrågningsunderlag inklusive bilagor 4. Leverantörens anbud. Som det ovan anges är förfrågningsunderlaget överordnat anbudet i tolkning om inte annat skriftligen avtalats i kontraktet. Det kan inte rimligen förväntas att alla krav i en upphandling av denna omfattning ska vara fullständigt redovisade i anbudet, vilket inte heller är fallet varken för Besqab, Seniorgården eller övriga anbudslämnare. Vad som dock är relevant att notera i detta sammanhang, är att det i Peabs anbud saknas väsentliga handlingar av handling nr 3, Redovisning av materialval, vilket det i förfrågningsunderlaget föreskrivs ska ingå i de handlingar anbudet ska innehålla. Därmed kan med detta inga avsteg från likabehandlingen påvisas i kommunens utvärdering. Besqabs anbud uppfyller därmed de ställda kraven i förfrågningsunderlaget i dessa delar.

Frågan om skada

Seniorgården: Norrtälje kommun har antagit Besqabs anbud trots att Besqab inte uppfyller samtliga ställda ska-krav. Seniorgården har placerat sig på andra plats vid utvärderingen och skulle således ha tilldelats aktuellt kontrakt för det fall Besqab hade diskvalificerats. Mot denna bakgrund är

det uppenbart att Seniorgården har lidit skada eller i vart fall riskerar att lida skada av Norrtälje kommuns agerande.

Norrtälje kommun: Seniorgården har inte gjort sannolikt att de har eller kan komma att lida skada. Kommunens bemötande av Seniorgårdens synpunkter avseende fel i upphandlingen samt kommunens ytterligare bevisning att kommunen ej agerat i strid mot LOU visar att ingen sådan skada föreligger eller kommer att föreligga. Dessutom erbjuder Seniorgården ett högre pris än Besqab. Den ekonomiska skadan för kommunen samt annan skada, om domslut utfaller negativt för kommunen, är avsevärt mycket högre än för Seniorgården. I det fall länsrätten anser att kommunen brustit mot LOU så anser kommunen att de eventuella bristerna är av ringa karaktär i förhållande till den skada som kommunen kan drabbas av om man tvingas göra om upphandlingen. En ny utvärdering alternativt en ny upphandling innebär att byggnationen av de båda boendena kommer att försenas 1-2 år (redan försenad på grund av tidigare rättsprocess). Detta kommer också avsevärt att påverka presumtiva hyresgästerna och deras anhöriga.

Övrigt

Norrtälje kommun: Seniorgården försöker lägga orimliga krav på vad som ska redovisas i anbudet. Vad som ska redovisas framgår i förfrågningsunderlaget under punkt 3.1, i vilket ska inbegripas den rumsdisposition, de rumsfunktioner och de detaljer på ritningar som styrker att anbudslämnaren uppfyller angivna ska-krav, samt att inga motstridiga uppgifter finns som talar däremot. Av de punkter som Seniorgården anför är ett antal av en sådan ringa karaktär att de väl kan lösas under kommande byggprojektering inom ramen för projektavtalets villkor. Seniorgården har i likhet med Besqab ej kommenterat vissa ska-krav i anbuden men som ändå godtagits av kommunen då sådana krav är av karaktären att de kontrolleras vid besiktning av bygget. Några exempel är att orienteringsskyltar ska kunna läsas

under mörkertid, att transportvägar och parkeringsplats ska vara upplysta under mörkertid, att solskydd ska finnas på fasader på solsidor eller i form av skyddsbeläggningar på fönsterglas (endast lägenheternas solskydd kommenteras i anbudet) och att porttelefon ska finnas med anslutning till bärbara enheter. Dessutom har Seniorgården angett på ritningen att ”infart, parkering och busshållplatsläget bör studeras i samråd med kommunen”. Kommunen har godtagit att handikapparkeringarna som anges på ritningen inte fullt ut medger inkommande och avgående leveranser för lastning och lossning av större lastbilar som är ett krav enligt funktionsprogrammet.

Seniorgården: Bristerna i Besqabs anbud har en kostnadspåverkande dimension eftersom Besqab härigenom de facto har reserverat sig från delar av det Norrtälje kommun har efterfrågat. Norrtälje kommun skulle vid utvärderingstillfället ha ställt sig frågan huruvida Besqabs anbud då uppfyllde samtliga ställda krav, inte huruvida anbuden hade potential att i framtiden uppfylla kraven. Upphandlingsformen för upphandlingarna har varit öppen upphandling och det har därvid inte funnits utrymme för några förhandlingar med anbudsgivarna.

Norrtälje kommun: Besqab har lämnat ett anbud som uppfyller alla de krav som kan kontrolleras vid utvärderingstillfället. Samtliga ska-krav ska uppfyllas i de projektavtal och hyreskontrakt som senare ska tecknas. Norrtälje kommun har i förfrågningsunderlaget ej begärt att alla ska-krav skulle beskrivas.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upp-

handlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 2 § LOU följer att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Länsrättens bedömning

Av de krav som ställs på likabehandling och öppenhet i LOU följer att upphandlingen måste genomföras på ett sådant sätt som är förutsebart för anbudsgivarna. Det ska framgå av förfrågningsunderlaget vilka krav som måste uppfyllas för att anbudet ska kunna antas. Det är normalt inte tillåtet att under upphandlingens gång tillföra eller dra ifrån krav. Ett anbud som inte uppfyller samtliga ska-krav får inte antas. Det ska således framgå redan av anbudet att samtliga ska-krav uppfylls. Länsrätten har utifrån detta att bedöma om Besqabs anbud uppfyller samtliga ska-krav.

Kraven på att korridorerna ska medge att personer i rullstol kan mötas samt att väl samlade boendegrupper ska ha tillgång till en tvättstuga lämnar ett visst tolkningsutrymme i bedömningen av vad som kan anses vara minsta tillåtna bredd på korridorerna och vad som kan anses utgöra väl samlade boendegrupper. Länsrätten finner inte att det i målet är visat att Besqabs anbud avviker från dessa ska-krav på ett sådant sätt att deras anbud borde ha förkastats.

Seniorgården har anfört att Norrtälje kommun som svar på fråga under anbudsprocessen uppställt ett ska-krav på att varje boendegrupp måste ha egen tillgång till sköljrum och en expedition med minst en arbetsplats inom

boendegruppen. Besqab har en enligt Seniorgården inte uppfyllt detta ska-krav. Norrtälje kommun har anfört att kommunens avsikt var att i svaret markera att varje boendegrupp ska ha tillgång till minst en egen arbetsplats i expeditionen. Eftersom att förfrågningsunderlaget inte innehåller något krav på att varje boendegrupp ska ha en egen expedition och ska-kraven inte i efterhand kan skärpas finner länsrätten inte att det i målet är visat att Besqabs anbud avviker från detta ska-krav på ett sådant sätt att dess anbud borde ha förkastats.

Seniorgården har vidare anfört att Besqabs anbud avseende Granparken inte uppfyller det i förfrågningsunderlaget uppställda kravet på att angöring och handikapparkering med två platser ska kunna ske inom 10 meters avstånd från huvudentré. Vad Norrtälje kommun har anfört om att Besqab har möjlighet att slutligen uppfylla kravet saknar härvid betydelse då Besqabs anbud enligt den ritning som bifogats innebär att handikapparkering ska placeras längre än 10 meter från huvudentrén. Besqabs anbud avseende Granparken avviker således uttryckligen från det uppställda ska-kravet på ett sådant sätt att deras anbud borde ha förkastats.

I fråga om de övriga ska-krav som Besqab enligt Seniorgården inte har uppfyllt, såsom medicin- och värdeskåp, ljudabsorberande takyta, halksäker plastmatta i våta utrymmen, sprinklers, handledare i korridorer samt förhöjd temperatur, har Norrtälje kommun anfört att de ska kunna förutsättas vara uppfyllda om anbudet inte innehåller reservationer mot de ställda kraven i förfrågningsunderlaget. I förfrågningsunderlaget är mycket riktigt ett ska-krav under punkten 2.6 formulerat så att "Anbudsgivare har tagit del av Lokalbehovs- och funktionsprogram utan reservationer". Förfrågningsunderlaget innehåller dock ytterligare ett ska-krav under samma punkt, formulerat "Uppfylls ska-krav i Lokalbehovs- och funktionsprogrammet?". Detta ytterligare kriterium måste tolkas så att anbudet, utöver att inte innefatta någon reservation mot krav i Lokalbehovs- och funktionsprogrammet,

dessutom uttryckligen uppfyller kraven. Besqabs anbud uppfyller därför inte alla ska-krav i vare sig upphandlingen Äldreboende Granparken eller Äldreboende Solbacka.

Genom att anta ett anbud som inte uppfyller ska-kraven strider upphandlingsförfarandet enligt vad som ovan anförts mot 1 kap. 9 § LOU. Frågan är då om detta har medfört att Seniorgården lidit eller kan komma att lida skada. Eftersom att Seniorgården har placerat sig på andra plats vid utvärderingen efter Besqab måste Norrtälje kommuns agerande anses ha medfört att Seniorgården lidit eller kan komma att lida skada. Bestämmelserna i LOU ger ingen möjlighet att bortse från principerna i 1 kap. 9 § LOU på grund av risken för ekonomisk skada hos den upphandlande enheten. Länsrätten finner med hänsyn till bristernas art att det är tillräckligt att förordna om rättelse. Ansökan ska därför bifallas på så sätt att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts genom att Besqabs anbud förkastas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A)

Peter Lif

Rådman

Föredragande har varit Sara Westerlund.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga länsrättens beslut skall skriva till kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till länsrätten.

Överklagandet skall ha kommit in till länsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill länsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står länsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om länsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av länsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till länsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud skall denne sända in fullmakt i original samt uppges sitt namn, adress och telefonnummer.

